

**Оксана ЗАРІЦЬКА-ЮНГЕР,
Олег ЄГРЕШІЙ**

*Інститут історії, політології і міжнародних відносин ДВНЗ
«Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»*

ГРОМАДЯНСЬКА ПОЗИЦІЯ КАРДИНАЛА ЛЮБОМИРА ГУЗАРА У ЧАС РЕВОЛЮЦІЇ ГІДНОСТІ

Фактор видатних релігійних діячів в українському національному відродженні ХІХ–ХХ століть безумовно є знаковим. Історія демонструє вагомий вплив єпископа Григорія Яхимовича, митрополита Андрея Шептицького, єпископа Йосафата Коциловського, єпископа Григорія Хомишина, митрополита Йосифа Сліпого, митрополита Мирослава Любачівського на націєтворчі і державотворчі процеси на українських землях. Греко-Католицька Церква завжди займала активну громадянську позицію, підтверджуючи подвижницькою саможертвовною працею гасло «Церква – з народом!». Події Євромайдану (у листопаді 2013 р. – лютому 2014 р.) лише підтвердили цю своєрідну історичну аксіому. Одним із найпомітніших релігійних діячів у цей час був кардинал Любомир Гузар – Глава ГКЦ упродовж 2001–2011 рр.

Поряд з іншими представниками вищого духовенства Любомир Гузар підтримав українських студентів, які вийшли на майдан Незалежності з протестом проти відкликання президентом В. Януковичем євроінтеграційного курсу України. Духовний лідер українських греко-католиків, кардинал Любомир Гузар кілька днів потому промовисто відзначив: «Влада, як така, нас водила за ніс. Народ це відчув, зрушився, і це дуже-дуже добре, бо люди пішли за свої корінні інтереси, за свободу... Трохи жаль, що старші люди цю акцію молоді не так активно підтримують. Але зрозуміло, що зараз саме молодь має бути особливо зацікавленою – бо це їх майбутнє. Але виразний голос старших на підтримку євроінтеграції був би дуже корисним. ... Якщо хтось з Європи дивиться на Майдан – він побачить вже інший народ, іншу, справжню Україну!» – додав Кардинал Л. Гузар¹.

Кардинал також висловив радість з приводу того, що значна кількість українських політиків прилучилася до Євромайдану. «Дякую Богу, що це сталося, – відзначив священнослужитель. – Це дуже добре, що вони підкорилися і зрозуміли, що нарід є носієм правди і влади. Дуже важливим є момент, що політики згорнули партійні прапори і стали під державний. Дуже важливим є те, що політики заговорили не проти когось, а за Україну», – зауважив Л. Гузар.

26 листопада 2013 року Глави українських конфесій зібралися на засідання Всеукраїнської Ради Церков і релігійних організацій у Митрополичих палатах собору Св. Софії у Києві. Українське вище духовенство звернулося до державних органів з вимогою забезпечити право громадян на мирне вираження своїх переконань. «Правоохоронні органи

¹ Кардинал Гузар сподівається, що Янукович розуміє, в чому сила [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.pravda.com.ua_27/11/2013.

повинні захищати громадський порядок і сприяти реалізації конституційних прав громадян на мирні зібрання та висловлення своєї позиції», – наголосила Всеукраїнська Рада Церков і релігійних організацій.

Різко засудили вищі ієрархи Українських церков жорстокий розгін київського майдану в ніч проти 30 листопада 2013 р. «Від імені нашої Церкви хочу висловити свій смуток з приводу подій, які цієї ночі відбулися на Майдані Незалежності у Києві. Ми засуджуємо ті прояви насильства, які застосували працівники правоохоронних органів до мирних громадян», – сказав Блаженніший Святослав (Шевчук), Глава УГКЦ, коментуючи зазначені події. При цьому Предстоятель УГКЦ застеріг перед застосуванням сили у відповідь. «Ми просимо не допустити ще більшої ескалації насильства, яке може привести до ще більших трагічних наслідків. Ми не повинні відповідати насиллям на насилля і злом на зло», – зазначив Блаженніший Святослав. Жорстко засудило придушення Майдану і керівництво Українського католицького університету. 2 грудня на сайті УКУ з'явилася промовиста заява: «Кадри побоїща, влаштованого в неділю провокаторами перед Адміністрацією Президента, вражають не менше, ніж кадри побоїща, влаштованого «беркутівцями» на Майдані. Насильство огидне – незалежно від того, хто його чинить. На світлий день 1 грудня, який увійшов в історію України як день мирного референдуму за незалежність 1991 року, а цьогогоріч освятився мирним прямостоянням народу на Євромайданах по всій країні, лягла тінь насильницького кулака»².

На Євромайдані Львова 1 грудня 2013 р. відбувся екуменічний молебень. Священники різних конфесій спільно помолились за Україну та весь народ. Очолив молитву Преосвященний владика Венедикт, єпископ-помічник Львівський УГКЦ. За різними даними, на майдані зібралось від 40 до 50 тис. осіб³. Архієпископ і митрополит Львівський Ігор (Возняк) поблагословив ініціативу священників, які запропонували кожної години бити у дзвони міських церков, аби пригадувати людям про події Євромайдану. Про це прес-службі Львівської міськради повідомив капелан Львівської міської ради отець Павло Дроздяк. Відтак, передзвін лунав кожної години протягом п'яти хвилин. «Це не порожній звук. Дзвони завжди у часи лихоліть мобілізували людей і закликали до молитви. Вони у цей непростий для країни час повинні бути пригадкою про особливі події, що зараз відбуваються. Цей передзвін закликає людей молитися за мир. Тож нехай ці дзвони будуть в першу чергу закликом до мобілізації духу. В Бога є рішення стосовно цих подій, тому потрібно молитися», – зазначив о. Павло Дроздяк, капелан Львівської міської ради.

Свою позицію обґрунтував і кардинал Любомир Гузар. Він, зокрема, відзначив: «Українцям на Євромайданах слід уникнути насилля. Правоохоронні органи мусять захищати, а не провокувати людей. У влади було багато часу, щоб підготуватися до асоціації, – стверджував архієпископ-емерит УГКЦ, – але вона старається виправдовувати свою поведінку аргументами, про які не було мови впродовж минулого року».

² Заява Українського католицького університету з приводу провокацій на Євромайдані [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ucu.edu.ua_02/12/2013.

³ «Церква наша є, була і буде з народом», – преосвященний владика Венедикт [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.ugcc.lviv.ua_02/12/2013.

Любомир Гузар додав: «Сила народу не потребує насилля, щоб діяти, а потребує мирної, послідовної, спільної діяльності, щоб досягнути цілі, які ведуть до загального блага». Він також нагадав правоохоронним органам їхню головну місію: «Нехай правозахисні органи пам'ятають, що вони також є громадянами України і що їхнє завдання – захищати громадян та їхні права. Нехай вони пам'ятають, що вони є правозахисними, а не владозахисними органами»⁴.

Під час свого виступу на Майдані Незалежності 1 грудня 2013 р. Блаженніший Любомир Гузар закликав усіх чинити добро. «Ми мусимо бути того свідомі, що у нашому народі є група людей, для яких найважливіша їхня власна вигода, – сказав він. – Яка на це може бути ефективна відповідь? Серед нас дуже багато добрих людей. Але замало бути добрим – треба ЧИНИТИ ДОБРО. Якщо хочете жити у нормальній державі, передати її дітям і внукам – чинімо добро», – зауважив священнослужитель.

Завдяки зусиллям українських Церков українська протестуюча молодь отримувала все необхідне. При Патріаршому Соборі Воскресіння Христового у Києві було організовано центр допомоги учасникам Майдану. Страйкарів там забезпечували одягом, їжею, нічлігом. «Є чітка організація роботи – одні люди готують їжу, інші збирають теплий одяг, – згадує учасник Майдану Павло Загороднов, – речі передають «Новою поштою» зі всієї України, навіть з Криму». За його словами, в соборі організували прийом мітингувальників з Євромайдану, для цього в соцмережах розмістили оголошення, що храм приймає всіх революціонерів. «Тут є дуже багато їжі, навіть кавова машина, варять бульйони, супи, борщі – цим займаються сестри-монахині, парафіяни з різних церковних спільнот, зокрема спільноти «Матері в молитві», – розповідає Павло. – Є кімнати для сну, є стіл для довідок – тут надають інформацію, де приймають на нічліг людей, це все безкоштовно». При соборі була людина, яка займалася логістикою перевезень людей зі Львова, Тернополя, Франківська на Київ і навпаки. Біля самого собору вже з суботи почали паркуватися автобуси з різних міст України. За словами мітингаря, «пропонують також передачу коштів із-за кордону».

До того ж чимало корінних киян допомагали страйкуючим теплим одягом, харчами. Куратором цієї харитативної роботи при храмі був Василь Букатюк. У храмі тривали цілодобові колективні молитви. А з 2 грудня 2013 р. за розпорядженням Глави УГКЦ Блаженнішого Святослава Шевчука у всіх київських храмах Греко-Католицької Церкви (окрім Патріаршого собору Воскресіння Христового, це Церква Миколая Чудотворця (Аскольдова могила, вул. Паркова дорога, 1); храмі Миколи Доброго (Поділ, вул. Покровська, 6, ст. метро «Контрактова площа»); Церква Святого Василя Великого (Вознесенський узвіз, 7) проводилися нічні чування, тривала безперервна молитва. Про це Департаменту інформації УГКЦ повідомив митрофорний протоієрей Ігор Онишкевич, протопресвітер Київського протопресвітерства. За словами о. Ігоря, важливо, щоб усі вірні Церкви – як ті, які залишилися у своїх домівках,

⁴ Кардинал Гузар: Треба чинити добро! [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.day.kiev.ua 01/12/2013.

так і ті, що перебувають на майданах Києва, – взяли участь у молитві за краще майбутнє нашої країни. «Адже всяке добро походить від Господа Бога», – зазначив протопресвітер.

З 22.00 год. 1 грудня у Гарнізонному храмі Ап. Петра і Павла у Львові відбувалися молодіжні нічні чужання. У програмі чужань: вечірня, Ісусова молитва, молитва у наміреннях, Акафіст до Архістратига Михаїла, духовні пісні, вервичка, молитва 5-ти пальців папи Франциска, а на ранок – Божественна Літургія та гімн «Боже Великий, Єдиний». Учасники чужань мусили мати з собою карімат та теплий одяг⁵. Крім того, настоятель львівського гарнізонного Храму Святих Апостолів Петра і Павла священник УГКЦ Степан Сус повідомив, що з благословення митрополита Львівського владики Ігоря Возьняка цей храм також у ніч з 30 листопада на 1 грудня 2013 р. був відкритий для нічної молитви та чужань.

Четвертого грудня 2013 р. на Майдані у Києві було встановлено польову капличку, де мали змогу помолитися мітингуючі з усіх куточків України. «Ми встановили цей намет-каплицю саме на площі біля стели як пам'ять про ту криваву бійню, яка сталася 29 листопада вночі», – згадував координатор отців о. Ігор Онишкевич. Отці дбали про побут священників та з помічниками прикріплювали хрести на вході до намету. П'ятого грудня на площу прибув о. Михайло Димид, який біля каплички молився Літургією вночі, а вдень чергував разом зі священниками Київської Архієпархії⁶. Невдовзі на Майдан прибула з Івано-Франківська Мальтійська Служба Допомоги з польовою кухнею, яка організовувала харчування людей⁷. У польовій каплиці висіли ікони, горіли лампади, священники чергували по три години. Чимало вірян сповідалися або приходили на духовну розмову. Чергування греко-католиків у каплиці починалося від ранішньої молитви о 7.30 і тривало до вечірньої, тобто до 23.00. Окрім православних та греко-католиків, до каплиці приходило також багато протестантів.

У день празника Введення до храму Пресвятої Богородиці (четвертого грудня), Глава Української Греко-Католицької Церкви Святослав Шевчук під час Архієрейської Літургії в Патріаршому соборі Воскресіння Христового ще раз закликав молитися за Україну та привітав священників і семінаристів, які прибули до Києва, аби бути зі своїми людьми на Майдані. Глава УГКЦ Блаженніший Святослав оголосив повну мобілізацію всіх храмів для потреб мітингувальників.

Упродовж 7–9 грудня 2013 р. Комісія у справах молоді Львівської архієпархії УГКЦ разом з молодіжними спільнотами та організаціями Львова проводила збір речей та продуктів для київського Майдану. Продукти та речі громадили біля Собору на площі Св. Юра, 5. Відповідальним від Комісії у справах молоді Львівської архієпархії УГКЦ було призначено Тараса Косара. Потрібно було нести: консерви, ковбасу, сир, печиво, чай, цукор, питну воду, паперовий одноразовий посуд, теплий

⁵ Львівський євромайдан закликає до спільної молитви [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.facebook.com/euromaidanlviv 01/12/2013.

⁶ Священники УГКЦ встановили польову каплицю на Майдані [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://kyivsobor.ugcc.org.ua> 04/12/2013.

⁷ Мальтійська польова кухня на Майдан до Києва! [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://malteser.if.ua> 02/12/2013.

одяг (шалики, рукавиці, шапки), карімат, коцики (покривала). Усі продукти та речі було передано 10 грудня до Києва.

У ніч на 11 грудня 2013 р. правоохоронні органи вдруге почали «зачистку» Майдану в Києві. Міліція штурмувала барикади Євромайдану близько першої ночі. Невдовзі було «зачищено» територію біля Київської мерії, більшу частину Хрещатика і вулицю Інститутську.

Представники українського духовенства одразу ж відреагували на ці події. Глибоке занепокоєння діями силових структур на Майдані в ніч проти 11 грудня 2013 р. висловив Синод УГКЦ. У заяві Синоду, зокрема, йшлося: «Ми глибоко занепокоєні діями силових структур на Майдані під покровом ночі. Ми засуджуємо дії, які скеровані на обмеження громадянських прав, зокрема свободу вислову та мирного волевиявлення громадян України. Ми заявляємо про нашу підтримку і солідарність з усіма тими, які на Майдані свідчать про гідність свою, своїх ближніх і свого народу. Ми рішуче підтримуємо мирний характер цього громадського зібрання та заявляємо про несприйняття будь-якого виду насилля». Під заявою стояли підписи Верховного Архієпископа Києво-Галицького, Глави УГКЦ Святослава Шевчука та членів Постійного Синоду: Володимира (Війтишина), Архієпископа і Митрополита Івано-Франківського; Кена (Новаківського), Єпарха Нью-Вестмінстерського; Бориса (Гудзяка), Єпарха Паризької єпархії св. Володимира Великого; Ярослава (Приріза), Єпарха Самбірсько-Дрогобицького; Богдана (Дзюраха), Секретаря Синоду єпископів УГКЦ⁸.

Рішучий протест проти дій правоохоронних органів висловили також колективи Українського католицького університету (УКУ) і Теологічної академії УГКЦ (м. Івано-Франківська). Президент УКУ, єпископ єпархії святого Володимира Великого в Парижі Владика Борис (Гудзяк) 12 грудня під час прес-конференції у Штабі національного спротиву, зокрема, відзначив: «Те, що відбулося за останні 24 години, показало, що маленька жменька людей, озброєних любов'ю, вірою, дружбою, пісню і молитвою на устах, змогла вистояти проти озброєних силовиків. Сила відступила перед правдою і громадською солідарністю. Це є знак, який має бути дороговказом на майбутнє». Владика також наголосив, що саме в таких умовах, коли народ об'єднується заради спільної мети, і твориться громадянське суспільство, яке прагне втілювати найкращі європейські цінності⁹.

13 грудня 2013 року в столичному палаці «Україна» відбувся круглий стіл щодо врегулювання ситуації в Україні за участі президента Віктора Януковича, лідерів опозиції – Арсенія Яценюка, Віталія Кличка та Олега Тягнибока, трьох попередніх президентів, а також релігійних і громадських діячів. Після виступів політичних діячів можливість озвучити своє бачення причин і можливих розв'язок суспільно-політичної кризи отримали й ієрархи Церков. На думку запрошеного до слова Патріарха Філарета (Денисенка), Предстоятеля УПЦ Київського

⁸ Заява постійного Синоду УГКЦ щодо подій у Києві в ніч на 11 грудня. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://news.ugcc.org.ua_11/12/2013.

⁹ Ми закликаємо всіх захищати український народ від насилля, несправедливості, корупції – владика Борис Гудзяк. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ucu.edu.ua_12/12/2013.

Патріархату, протести були викликані тим, що влада обманула суспільство, вирішивши зупинити процес євроінтеграції після того, як цілий рік народ налаштовували та готували до укладення угоди про асоціацію України з ЄС: «Як можна на неправді будувати державу? – зауважив Патріарх Філарет. – Всім відомо, що духовні цінності повинні стояти в основі життя, – духовні, а не матеріальні. Якщо ми хочемо миру, то треба все робити, щоб був мир, – відзначив Предстоятель УПЦ КП і підсумував: – Там, де є неправда, Бога нема. І неправда приречена на поразку».

Глава Української Греко-Католицької Церкви Святослав (Шевчук) закликав Віктора Януковича не допустити силових протистоянь в Україні. «Пане Президенте, візьміть під особистий контроль силові структури в нашій державі. Бо кожен крок насильства породжує нову хвилю», – звернувся він до глави держави. Він відзначив, що тільки за допомогою діалогу можна дійти до порозуміння, бо діалог – це єдина альтернатива насильству.

У розмові з активісткою громадського сектора Євромайдану журналісткою Анастасією Кінзерською 12 грудня 2013 р. экс-глава Української Греко-Католицької Церкви Любомир Гузар зауважив: «Конфлікти – це не є лихо, конфлікти – це нагода рости, розвиватися. Подібно як у духовному житті є спокуса. Спокуса – це нагода рости, подолати себе. Потрібно подивитися на ситуацію спокійними очима, щоб побачити, що справді злого є і як можна це направити. І направляючи це – ми ростемо». Водночас кардинал відзначив: «Дуже багато людей, на жаль, реагують емоційно, не задумуючись, інстинктивно, і це є небезпечно. У цьому можна побачити брак солідного суспільного виховання. А це виховання потребує часу».

З іншого боку, кардинал закликав з розумінням підійти до протестувальників: «Ми сьогодні знайшлися у ситуації дуже поважного напруження... Не треба занадто дивуватися цьому, бо коли людину щось болить, коли вона бачить якусь кривду, то реагує більш радикально. Ситуація, коли побили цілком невинних людей, в тому числі і дітей, коли пролилася кров – цілком природно, що народ реагує спонтанно і гостро. Годі вимагати, щоби всі люди були дуже опановані і спокійні». Якщо влада не відбиває прагнень широкого загалу, то люди, на думку Любомира Гузара, мають право протесту: «А влада не є опанована, не є, так би мовити, нормальна, не поводить ся так, як треба, тож не треба дивуватися, що люди реагують в такий спосіб. Люди зайняли кілька будинків влади. Я не хвалю цього, але можу зрозуміти. Люди хочуть пригадати владі, що вона не є всемогуча і що влада повинна рахуватися з тим, що якщо буде дратувати людей, то люди будуть відповідати тим самим».

Кардинал Любомир Гузар засудив поведінку правоохоронних органів: «Те, в який спосіб поводить ся міліція, «Беркут», – це в кінцевому рахунку є діяння влади. Це не є відповідь на справжні заворушення чи надужиття: вони б'ють, бо їм кажуть бити, поведуть ся з людьми у дуже поганий спосіб. Те, що чую у радіо, міліція, яка мала би бути правоохоронна, та, яка повинна забезпечити людям їхні права – тих людей переслідує. ... Вони завжди виправдовуються тим, що виконують наказ, але я пригадую наказ гестапо, які мордували людей, коли пізніше, після війни,

їх взяли під суд, вони виправдовувалися, що виконували наказ, але їх всіх засудили. Людина має право не послухати несправедливого наказу. Тим більше треба пам'ятати, кому ці люди присягають, вони не присягають владі, вони присягають народові і повинні цей нарід боронити, берегти його, захищати. ... Пригадую 80-ті роки у Польщі, рух «Солідарність» і те, хто саме служив у міліції. Були такі загони міліції, до яких брали людей, які не мають морального почуття, з низьким, так би мовити, інтелектуальним станом, і вони поводитися в міру своєї природи. ... В таких ситуаціях не треба дивуватися, що народ відповідає такою самою монетою. На жаль, так стається, і цим не можна тішитися... Владі не можна потурати, особливо якщо влада не поводиться нормально, згідно з приписами людськості, – її треба п'ятнувати за те, що вона робить. Треба голосно про це говорити, про те, як вона поводиться, отож, нехай вони не дивуються, що такі ексцеси мають місце, бо це – голос народу», – підкреслив кардинал.

Водночас Любомир Гузар закликав не дивуватися менталітету чинної влади: «Оскільки ми є спадкоємцями Радянського Союзу, тої більшовицької ментальності, це справді є боротьба добра і зла. Людей так виховували, тому я не дивуюся міліції, «Беркуту» чи представникам влади – їх так виховали, вони іншого не знають. ... Дехто прекрасно, феноменально переосмислив і зрозумів свою гідність, гідність іншої людини і сьогодні поводиться взірцево. Але щоб всі це зробили – це, мабуть, складно ... Це покоління раніше чи пізніше відійде, силою природи. Я б дуже хотів, щоб усі змінились, навернулися, то було би ідеально, але так воно, на жаль, в житті не буває».

Кардинал Гузар навів доречний екскурс в історичне минуле: «Ми добре знаємо це з нашої історії, мали приклад виховування «радянської людини», яка властиво була менше людиною як людиною, щоб вона не реагувала, а перебувала цілковито під впливом влади. ... Теж маємо наступні приклади, – знаємо, як у нас друкуються підручники, де зникають інформації про Крути, де молодь піднялася, і багато інших справ – ці фрагменти просто виключаються з книжок, тому що кажуть, що це нібито підбурює народ, але справжня мета цього – зробити «півголівків» з людей. Щоб люди не знали своєї історії, аби їм було все одно, аби були на столі хліб і ковбаса – тоді вже все в порядку. На жаль, такі течії є у нас. А проти них що можемо протиставити? Мусимо усвідомлювати собі, хто ми є. От приходять 200-річчя з дня народження Шевченка. Тим, які приходять до мене, кажу рецитувати і вивчати Шевченка. Ми часто говоримо про національну ідентичність. Здається, немає кращого між нашими письменниками, як, власне, Шевченко, який в дуже гарний поетичний спосіб, який легко сприймається, пригадував нам, хто ми є.

У розмові з журналісткою кардинал Л. Гузар підсумував: «Пригадуймо собі, хто ми є, і не даймо себе дурити. Потрібно реагувати в першу чергу за допомогою культури, тут не треба зброї, тут треба науки, знання культури, тихою щоденною працею, щоб це ставало частиною нашого життя, мати свідомість, що це є моя Батьківщина, звідки походять мої батьки, та потрібно виховувати патріотів».

15 грудня 2013 р. Кардинал Любомир Гузар звернувся зі спеціальним зверненням «Слово до молодих людей Майдану». У ньому відзначив:

«Ви, молоді люди, були першими, які зібрались на Майдані. Дехто думає, що ви зібрались проти когось, але справді ви зібралися, щоб засвідчити своє переконання в користь встановлення асоціації з країнами і народами Західної Європи. Усі ми надіялися на підписання акта асоціації і були дуже розчаровані, коли через недолугість державної влади цей акт не був підписаний. На оправдання не підписання подано аргументи зі сфери економіки. Взагалі цілу справу зближення до Західної Європи потрактовано у тій сфері, і ще до сьогодні пояснюється ця велика невдача виключно фінансовими недостачами, немовби якість нашого життя залежала тільки від кількості матеріальних добр.

Власне тому таке велике розчарування з причини не підписання акта асоціації із Західною Європою. Бо надія була, що при допомозі нав'язання контакту до здорових традицій, на яких виростала Європа і колись ми разом з нею, буде важливий поштовх до нормалізації суспільного ладу в Україні.

Дорогі молоді подруги і друзі! Хочу запросити вас використати оцей час вашого побуту на Майдані, щоб ще більше в глибину переконатись про користь асоціації із Західною Європою та утвердитись у переконанні в тому, як наш тісніший зв'язок із Західною Європою допоміг би нам ввести такі зміни, які зробили б наше суспільне життя нормальним. Подумайте, як зробити правдомовність, справедливість, взагалі порядність нормами поведінки в усіх обставинах нашого життя. Подумайте, що для політичного, юридичного, економічного, культурного життя мала б бути жива свідомість гідності та свободи людини. Застановіться, як найкраще можна б ці духовні цінності довести до відома цілого нашого народу, а головне до тих, хто є або хоче бути при владі. Застановіться, як домогтися, щоб ваш голос був почутий. Це далеко не проста справа, бо ті, хто залюблений у владу та гроші, уважають вас руйнниками. З прикристю довідуємося про фізичне знущання над студентами та інші рафіновані форми морального переслідування. Не бійтеся і не піддавайтеся! Організуйтеся та старайтеся, щоб перш усього ваш спокійний, серйозний, позитивний голос почули ваші ровесники по цілій Україні¹⁰.

А 20 грудня 2013 р. у розмові з журналісткою Мар'яною Вербовською Любомир Гузар уточнив свою позицію щодо участі молоді на Євромайдані: «Було дуже багато негарних жестів з боку влади, а вони все ж витримали це й маніфестують далі. Тут розходиться про одну річ (я так це бачу): молодь не «проти» чогось, а «за» зміни в Україні. Дехто думає, що це – заклик до Європи, немовби то рай на землі, але це не так. Студенти висловили бажання стати ближче до Заходу головне тому, щоб провести мудрі й виважені зміни в українській системі життя. Мені подобається цей виважений підхід. Дехто каже: «Європа й Україна», але це неправильно, є Західна Європа й Україна. ЄС – це не вся Європа. В підсумку ми побачили чудовий жест молоді»¹¹.

15 грудня 2013 р. у Києві на Майдані Незалежності народне віче «День гідності» розпочалося з екуменічного молебню та благословення

¹⁰ Любомир Гузар. Слово до молодих людей Майдану! [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://1-12.org.ua_15/12/2013.

¹¹ Кілька тижнів відкрило нам дуже багато. Розмова з Любомиром Гузаром, главою УГКЦ (2001–2011) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.gazeta.lviv.ua_20/12/2013.

владик різних українських конфесій. До учасників багатолюдного Євромайдану звернулися представники шести християнських конфесій – Української Православної Церкви Київського Патріархату, Української Православної Церкви Московського Патріархату, Української Автокефальної Православної Церкви, Української Греко-Католицької Церкви, Римо-Католицької Церкви в Україні та Союзу християн віри євангельської. Кожен із виступаючих заявляв про солідарність Церкви, яку він представляє, з мітингувальниками, та наголошував на необхідності проведення лише мирних акцій протесту.

Схожий екуменічний майдан відбувся і у Львові, де представником від УГКЦ був синкел у справах монашества і мирян Львівської архієпархії ієромонах Віталій (Дудкевич) ЧСВВ. На зустрічі також були присутні: секретар Львівсько-Сокальської єпархії Української Православної Церкви (Київський Патріархат) митрофорний протоієрей Володимир Бачинський та нотаріус Римо-Католицької Церкви о. Віталій. До слова, 17 грудня 2013 р. до львівського Євромайдану за участі кількохсот львів'ян дістався Вифлеємський вогонь. Вогонь миру для них традиційно передали пластуни, а ті, своєю чергою, отримали його від польських колег. У вогню львів'яни попросили національного єднання і кращого майбутнього. Після Євромайдану вогонь попрямував до храмів та церков Львова.

В Івано-Франківську телестудія «Апостол» започаткувала Молитовний майдан on-line з метою духовної підтримки людей, а особливо об'єднання християн у молитві. Ця ініціатива була виключно громадською, аполітичною, і до неї невдовзі долучилися журналісти івано-франківських медіа, працівники та волонтери обласної телестудії, а також представники інших областей України. Формат марафону включав трансляцію в on-line режимі молитов різних спільнот, окремих людей, богослужінь, свідчень, розмови з гостями в студії, повідомлення новин, прямі включення з різних міст України і світу, а також ставлення до них Церкви. Уперше молитовні активісти вийшли в ефір в п'ятницю, 13 грудня о 15.00. Планувалося, що Молитовний майдан on-line мав тривати доти, доки не покращиться суспільно-політична ситуація в Україні¹².

Громадсько-харитативні активісти з Івано-Франківська організовували активну допомогу учасникам Євромайдану у Києві. Так, Івано-Франківська благодійна організація «Мальтійська Служба Допомоги» за останній місяць подвоїла свою активність, відкривши ще одну польову кухню. Спочатку одна кухня дозволяла за день нагодувати та приготувати чай для 5-6 тисяч людей, тепер робота пішла ще швидше. Приготуванням і роздачею їжі займалися 20 волонтерів, які щодня працювали по 14 годин, видаючи 3-4 тисячі порцій гарячих страв (овочевий суп, гречана каша з м'ясною підливою, бульйон), роздаючи 3000-3500 літрів чаю (а це приблизно 12-15 тисяч порцій). Від початку Майдану у Києві мальтійці з Івано-Франківська зварили і роздали приблизно 125 тисяч порцій гарячих страв і понад півмільйона порцій чаю.

У січні 2014 р. у Києві на Європейській площі у приміщенні Українського дому почала діяти каплиця. Її спільно відкрили представники духовенства різних конфесій, аби мати ще одне місце для допомоги

¹² Молитовний майдан on-line. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.apostol.if.ua.

протестувальникам. Для каплиці виділили місце поруч із кінозалом на першому поверсі. Там містилося все необхідне для служби, були у вільному доступі книги та Євангелія. Священики різних конфесій несли в каплиці постійну варту, для них спеціально було обладнане підсобне приміщення, де можна було відпочити. У приміщенні Українського дому було відкрито так званий «університет» (для просвітницької роботи), бібліотеку, їдальню, залу відпочинку та гардероб із теплими речами. До слова, у фонди «Бібліотеки Майдану» за час її функціонування надійшло більше як 5 тис. книг. Серед книг, які мітингувальники найчастіше позичали одне одному, була Біблія. «Бібліотека Майдану» і надалі закликала небайдужих поповнювати її фонди. Після завершення протестів книги планували передати сільським бібліотекам.

Широкий громадський резонанс в українському суспільстві викликав лист Міністерства культури України від 3 січня 2014 р. за підписом першого заступника міністра Тимофія Кохана, адресований Курії УГКЦ. У листі йшлося про «систематичне ігнорування законодавства з боку окремих ієреїв на Майдані Незалежності», що мало місце в грудні 2013 року – на початку 2014 року. Представники Мінкультури навіть погрожували припинити реєстрацію громад УГКЦ.

Глава УГКЦ Святослав Шевчук у відповідь відзначив, що вперше з часу незалежності України пролунала погроза щодо «припинення діяльності відповідних релігійних організацій УГКЦ». Священнослужитель додав, що Церква не є учасником політичних процесів, але не може стояти осторонь, коли її вірні просять про духовну опіку: «Наші вірні спільно з іншими громадянами України озвучили в мирний спосіб своє бачення європейського вибору України на основі християнських та загальнолюдських цінностей. Ці засади спираються на Божий закон, і захищати їх доручив нам сам Христос-Спаситель, наказуючи силою Святого Духа продовжувати Його місію і «нести Добру Новину вбогим, проповідувати полоненим визволення, сліпим – прозріння, випустити пригноблених на волю, оповістити рік Господній сприятливий» (пор. Лк. 4, 18). Присутність духовного отця там, де перебувають його вірні, є складовою частиною пастирської опіки. Бути зі своїми вірними – це обов'язок священика, що випливає з самої місії Церкви. Цій місії, дорученій Христом, наша Церква завжди була вірною і такою залишиться у майбутньому, незважаючи на будь-які погрози». Патріарх Святослав Шевчук висловив сподівання, що органам державної влади вистачить мудрості, щоб не почати переслідувати Церкву та не переносити сучасну суспільно-політичну кризу ще й на релігійне середовище¹³.

Лист Міністерства культури викликав різкий осуд як релігійних, так і громадських діячів українського і європейського простору. У заяві Прес-центру Київської Патріархії від 14 січня 2014 р. повідомлялося, що ніяким державним законом не повинно обмежуватися право людини звершувати молитву до Бога. Така молитва може звершуватися як одноосібно, так і спільнотою віруючих, як мирянами, так і священнослужителями, приватно

¹³ Заява Глави УГКЦ з приводу листа Міністерства культури України щодо підстав для припинення діяльності релігійних організацій УГКЦ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://news.ugcc.org.ua_13/01/2014.

чи публічно. Обмеження цього права можливе лише в разі провокування насильства, розпалювання релігійної ворожнечі до представників інших конфесій, заподіяння, під виглядом релігійної діяльності, шкоди душевному чи фізичному здоров'ю людей або інших подібних суспільно небезпечних дій.

Солідарність з Українською Греко-Католицькою Церквою висловили у спеціальній заяві єпископи Перемишльсько-Варшавської митрополії УГКЦ у Польщі. Священнослужителі підтримали твердження Блаженнішого Святослава, що Церква не може стояти осторонь, коли її вірні просять про духовну опіку. У заяві, зокрема, йшлося: «З великим здивуванням та недовірою ми прийняли оприлюднену сьогодні вістку, що органи державної влади України погрожують Українській Греко-Католицькій Церкві повторенням сценарію з 1946 р., коли то рішенням тодішньої комуністичної влади насильно зліквідовано Греко-католицьку Церкву. Ми не припускали, що після понад двадцяти років Незалежності України та після 25-ти років від виходу УГКЦ з підпілля може комусь прийти на думку сягати по давно скомпрометовані засоби, яких метою може бути припинення діяльності відповідних релігійних організацій УГКЦ та які ні за що мають людину та її права, головне право на релігійну свободу». Під заявою стояли підписи архієпископа Івана (Мартиняка) – митрополита Перемишльсько-Варшавського, владика Володимира (Юцака) – єпископа Вроцлавсько-Гданського та Владика Євгена (Поповича) – Єпископа-помічника Перемишльсько-Варшавської архієпархії¹⁴.

Представник української громади в польському сеймі етнічний українець Мирон Сич у зверненні до Президента України Віктора Януковича назвав заяву Мінкульту «ударом по Українській Греко-Католицькій Церкві»¹⁵. Петиція на підтримку УГКЦ 14 січня 2014 р. з'явилася також на офіційному сайті Білого будинку.

«Міністерство культури не має права вимагати припинити богослужіння на Майдані, – вважає відомий український вчений, професор Київської духовної академії УПЦ КП, доктор богослов'я Дмитро Степовик. – Скоріше Міністерство культури викинуть з України. ... Російська попса постійно звучить у найкращих концертних залах. Кошти від квитків не доходять до бюджету. Це що, не перед керівництвом міністерства? І тепер воно погрожує Церкві-мучениці»¹⁶.

Професор, академік НАН України, народний депутат України І–IV скликань, Герой України Ігор Рафаїлович Юхновський назвав розмови про можливу заборону існування греко-католицьких громад «антиконституційними». «Греко-Католицька Церква в Україні – це надзвичайно потужна і могутня церковна організація, якщо так можна

¹⁴ Заява солідарності єпископів Перемишльсько-Варшавської митрополії УГКЦ у Польщі з Блаженним Святославом. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://cerkiew.nazwa.pl_13 січня 2014 р.

¹⁵ Представник української громади в Сеймі РП звернувся до Президента України щодо погрози делегалізувати Українську Греко-Католицьку Церкву [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://petitions.whitehouse.gov/petition/please-protect-ukrainian-greek...> 14/01/2014.

¹⁶ Скоріше Міністерство культури викинуть з України, ніж Церкву-мученицю. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://gazeta.ua_13/01/2014.

говорити про Церкву, а ці розмови влади – це сміхотворне блазнювання, нічого цього не станеться, Церква робитиме так, як вона вважає за потрібне, молитися можна всюди, тому ніхто не має права це заборонити», – промовисто зауважив Ігор Юхновський¹⁷.

Проректор Українського католицького університету Мирослав Маринович переконаний, що ініціатори скандального звернення до УГКЦ прагнули відновити страх у суспільстві, який панував у радянський час. «Якщо сталінській машині величезного глобального терору не вдалося знищити УГКЦ, то як можна очікувати, що Церква змінить свою поставу від подібних листів від Міністерства», – додав М. Маринович¹⁸. Науковець нагадав, що свого часу історія все розставила на свої місця.

Кардинал Любомир Гузар, коментуючи нещодавні події на Майдані, промовисто зазначив: «Є такі ситуації, коли збройний спротив є дозволим. Коли влада вживає надмірну силу, народ має право збройно боронитися. Кожен із нас має право боронитися... Сила нашого народу – у миролюбстві. Влада б'є, але не має за що бити. Влада, яка б'є лише за те, що когось не любить, показує тим свою неміч»¹⁹. Водночас кардинал додав: «Влада є від Бога. В Україні, згідно з нашою Конституцією, владу має народ. То він вибирає конкретних осіб, котрим доручає дбати про загальне благо. І ті, кого обрано, мають пам'ятати, що вони є відповідальними перед народом і перед Богом. Вони не мають влади без відповідальності, як і не мають влади необмеженої. Влада є від Бога, а її носієм є народ»²⁰.

Новий виток протистояння між владними структурами і Майданом припав на 22-23 січня 2014 р. З'явилися перші жертви серед мирного населення – перші герої «Небесної сотні».

У зв'язку з останніми подіями в Україні, 22 січня 2014 року відбулося екстрене засідання Всеукраїнської Ради Церков і релігійних організацій (ВРЦіРО). За результатами засідання глави та представники українських конфесій оприлюднили заяву, в якій гостро засудили факти вбивств, за які «несе відповідальність перед Богом кожен, хто до цього причетний». Священнослужителі закликали владу негайно припинити кровопролиття, а вірних – до посиленої молитви і посту за збереження миру і цілісності Соборної Української Держави²¹. Невдовзі звернення з приводу суспільно-політичної ситуації в державі оприлюднила і Греко-католицька митрополія. У зверненні, зокрема, йшлося: «У той час, коли наші погляди скеровані до стольного града Києва, ми думкою переносимося до собору Святої Софії – Премудрості Божої, де Пресвята Богородиця з піднесеними до небес руками заступається за нас, випрошуючи для нашої землі благословення і Божого миру. Йй, нашій Цариці і Небесній Заступниці, прагнемо поручити нині самих себе, наш край, його правителів, військових

¹⁷ УГКЦ – могутня церковна організація, а розмови влади про її заборону – сміхотворне блазнювання – академік Юхновський. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://pohlyad.com> 14/01/2014.

¹⁸ Маринович про лист Мінкульту до УГКЦ: державні структури не розуміють місії та обов'язку Церкви. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ipress.ua> 13/01/2014.

¹⁹ Любомир Гузар: коли влада вживає надмірну силу, народ має право збройно боронитися: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.umoloda.kiev.ua.

²⁰ Там само.

²¹ Комюніке екстреного засідання Всеукраїнської ради Церков і релігійних організацій [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://vrciro.org.ua>.

– усіх, хто проживає на нашій землі, благаючи словами давньої християнської молитви: «Під Твою милість прибігаємо, Богородице Діво, молитвами нашими в скорботах не погорди, але від бід ізбави нас, єдина чистая і благословенная!»²². Владики УГКЦ озвучили практичні душпастирські вказівки про спільну молитву та піст за Україну. Вище духовенство закликала усіх вірних та людей доброї волі кожного дня о 21.00 єднатися у спільній молитві за Україну та оголосило безперервний строгий піст в усіх єпархіях та екзархатах. Владики УГКЦ доручили після кожної Божественної Літургії промовляти Молитву митрополита Андрія Шептицького за кращу долю українського народу.

Лист про підтримку українського народу направив римокатолицький єпископат в особі Архієпископа Юзефа Міхаліка – Митрополита Перемишля, Голови Конференції єпископів Польщі; архієпископа Станіслава Гадецького – заступника голови Конференції єпископів Польщі та єпископа Войцеха Поляка – генерального секретаря Конференції єпископів Польщі²³. Із підтримкою та молитовним закликом до українців виступили також: Конференція римсько-католицьких єпископів України, владика УГКЦ у Польщі в особі архієпископа Івана Мартиняка – митрополита Перемишльсько-Варшавського. Висловив підтримку антиурядовим протестам в Україні також католицький архієпископ Нью-Йорка кардинал Тімоті Долан.

За розпорядженням Високопреосвященного Архієпископа і Митрополита Львівського, владика Ігоря (Возьняка) у храмах Львівської архієпархії було встановлено скриньки для добровільних пожертв на потреби Майдану. Також у цьому зверненні ієрарх говорив про невідкладну потребу матеріальної підтримки співгромадян на Майдані для забезпечення їх необхідними медикаментами, продуктами, одягом. Схожу акцію було проведено також у Коломийсько-Чернівецькій єпархії УГКЦ. Єпископ Василій (Івасюк) – адміністратор цієї єпархії – оголосив проведення фінансової збірки по всіх храмах Коломийсько-Чернівецької єпархії та доручив священикам-парохам і адміністраторам парохій організувати такі збірки на парохіях. Всі кошти було вирішено передати в оргкомітет Євромайдану до Києва²⁴.

Відповідаючи на різкі випадки з боку російських отців, Глава Української Греко-Католицької Церкви Святослав Шевчук зауважив, що Церква – з народом: «Церква, яка є джерелом не тільки учительства, моральних законів, але також джерелом миру. Церква є тим містком згоди. Церкви сьогодні хочуть бути каталізатором суспільного діалогу, для того щоб не допустити ескалації насильства в Україні»²⁵.

23 січня 2014 р. ініціатива «Перше грудня» (за участю кардинала Любомира Гузара, почесного президента університету «Києво-Могилянська

²² Звернення Греко-католицького єпископату України з приводу суспільно-політичної ситуації в державі: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: Джерело: http://news.ugcc.org.ua_31/01/2014.

²³ Лист єпископів Польщі про підтримку українського народу: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://news.ugcc.org.ua_24/01/2014.

²⁴ Коломийсько-Чернівецька єпархія УГКЦ оголосила збір коштів на лікування постраждалих у Києві та інших містах України: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://diocese.ko.if.ua>.

²⁵ Глава УГКЦ відповів Кирилу: Церква – з народом, приїжджайте на Майдан. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://newsru.ua_08/01/2014.

академія» В'ячеслава Брюховецького, академіка, директора Інституту філософії НАН України Мирослава Поповича і колишнього політв'язня, письменника Євгена Сверстюка) організувала прес-конференцію. Учасники ініціативи закликали українців зупинити «вибух пристрастей» та наголосили на тому, що головним знаменником наших дій є мирний протест і ненасильницька боротьба за свої права. «У мирних діях полягає найбільша сила Майдану, яка має виняткове значення не лише для нашого сьогодення, але й для майбутнього України та Європи загалом», – наголосили моральні авторитети.

Ініціатива «Першого грудня» закликала негайно скасувати «закони диктатури» і нагадала, що зберігають силу попередні вимоги: угода про асоціацію з Європейським Союзом повинна бути підписана; уряд, заплямований кров'ю, повинен бути зміщений.

«Суспільство вимагає покарання злочинців, які били і катували молодь й активістів та продовжують чинити провокації проти протестувальників.

Ми категорично застерігаємо владу від застосування насильства і попереджаємо про недопущення будь-яких терористичних сценаріїв. Маючи всі необхідні засоби, влада несе цілковиту відповідальність за життя людей», – зазначили інтелектуали.

Учасники ініціативи «Перше грудня» також закликали представників великого і середнього бізнесу обрати національні пріоритети: «Ваш успіх був неможливий без нашого народу. Відчуженість від України та ваше мовчання обернуться для вас втратою. Свобода і добробут народу означатимуть вашу захищеність, розвиток і процвітання».

В'ячеслав Брюховецький, Кардинал Гузар, Мирослав Попович та Євген Сверстюк наголосили: «Легко не буде – треба змінювати систему. Попереду немає золотих гір. Буде повсякденна праця, і лише за нею – свобода, достаток та гідне життя для кожного... У час, коли вирішується спільна доля, ніхто не має стояти осторонь – треба діяти, а Майдан повинен стояти».

Ескалація протиборства Майдан/влада відбулася упродовж 18-20 лютого 2014 р. Десятки активістів Євромайдану загинули у боротьбі за свободу. У зв'язку з драматичними подіями Глава УГКЦ Патріарх Святослав видав «Розпорядження щодо позиції і поведінки духовенства в теперішній суспільно-політичній ситуації в Україні». У ньому священнослужитель, зокрема, підкреслив: «Священик у всіх обставинах життя має бути миротворцем, а особливо – в умовах громадянського протистояння, тому йому суворо заборонено виголошувати заклики до насилля. Покликання душпастиря – у всіх злободенних обставинах не покидати своїх вірних і бути з ними. Добрий Пастир душу свою кладе за своїх овець» (Ів. 10, 11), – нагадав уривок з Євангелія Глава Церкви²⁶.

Керівник Департаменту Патріаршої курії Української Греко-Католицької Церкви у справах душпастирства силових структур України єпископ Михаїл (Колтун) 21 лютого 2014 р. звернувся до усіх

²⁶ Розпорядження Глави УГКЦ щодо позиції і поведінки духовенства в теперішній суспільно-політичній ситуації в Україні. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://news.ugcc.org.ua> 19/02/2014.

військовослужбовців із застереженням, що втягування Збройних сил у конфлікт і збройне протистояння з власним народом є неприпустимими. «Мир і насилля не можуть співіснувати, і там, де є насилля, не може бути Бога», – зацентрував ієрарх²⁷.

Українські храми стали не лише осередком духовної опіки, а й притулком для потребуючих активістів Майдану. Так, у Михайлівському золотоверхому соборі УПЦ КП протестувальники облаштували шпиталь, де надавали допомогу постраждалим у результаті сутичок із силовиками. Шпиталь було облаштовано також у костелі Святого Олександра у Києві на вулиці Костьольній. Парафіяни активно включилися у роботу новоствореної установи, підтримуючи її усіма необхідними засобами. Серед санітарів були присутні вірні як Греко-Католицької, так і православних Церков. З них формувалися мобільні групи, в складі яких обов'язково був дипломований лікар. Подібні групи патрулювали квартали у центрі міста, за необхідності надаючи медичну допомогу. У храмі було розгорнено операційну, працював психолог. У костелі регулярно правилася свята Меса, а до сповіді та причастя приходили активісти.

Прихисток для поранених майданівців було облаштовано також у монастирі Св. Василя Великого. Йому зголосилася допомагати велика кількість волонтерів, серед яких медики, волонтери по кухні. Буквально за два дні – 19 та 20 лютого – монастир отримав достатньо харчів та медикаментів, а також добровільних пожертв на потреби майданівців, щоб у наступні дні храм міг функціонувати для потреб поранених, а також людей, які хотіли перепочити. У залах під храмом панував порядок: усі присутні вдягали бахіли перед входом. На полицях та столах усе посортовано: харчі, засоби гігієни, ліки. У залі акуратно складено каремати та спальники з постіллю. На стінах – таблички з корисними вказівками для гостей. З 19 лютого через сайт для потребуючих Майдану у монастирі було пожертвовано близько 10 000 грн., котрі за посередництвом священиків пішли на допомогу постраждалим²⁸.

У кривці, облаштованій при Патріаршому соборі УГКЦ у Києві, готували їжу для повстанців на Майдані. Про це повідомлялося на Фейсбук-сторінці собору: «На Майдані готувати їжу зараз неможливо. Готуємо живим безперервним конвеєром канапки у Патріаршому соборі УГКЦ, лівий берег. Воїни, які їдуть звідси на Майдан, їх туди забирають. Це спосіб годування людей на Майдані». Також зазначалося, що була потреба в продуктах: м'ясних виробах, твердому сири, овочах: моркві, цибулі, помідорах, огірках; а також карематах та ковдрах.

Правоохоронні органи прагнули применшити значимість харитативної діяльності Церкви. Увечері 18 лютого 2014 р. міліція у погоні за протестувальниками намагалася вломитися до собору Святого Олександра, що на Майдані Незалежності. За інформацією настоятеля храму отця Віталія Безшкурого, серед тих, хто встиг забігти у храм, було кілька поранених. Того ж вечора під час жорстокого розгону Майдану

²⁷ Звернення військового єпископа УГКЦ до керівного складу та військовослужбовців Збройних сил України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.kapelanstvo.org.ua_21/02/2014.

²⁸ Прихисток для поранених майданівців у монастирі св. Василя Великого. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://osbm-kyiv.com.ua_24/02/2014.

серед інших наметів згорів намет, що служив каплицею. Намет-каплицю, до слова, було встановлено ще 4 грудня 2013 р. під стелою. Там цілодобово чергували священики та монахині. Кілька разів на добу відправлялися Служби Божі. Як повідомляли активісти, намети підпалив «Беркут». Але вже 20 лютого 2014 р. священики-редемптористи відновили каплицю. Її було встановлено між сценою і статуєю Архангела Михаїла. За повідомленням настоятеля, планувався також напад «тітушок» на притулок для мітингувальників (у народі названий «Патріарша криївка») ²⁹.

Українська Греко-Католицька Церква активно долучилася до збору коштів постраждалим євромайданівцям. Львівська архієпархія Української Греко-Католицької Церкви організувала програму допомоги потерпілим під час акцій протесту на Майдані – «Люди для Майдану». Програма передбачала, що допомогу надаватимуть людям, які фізично та психологічно постраждали в сутичках і, відповідно, потребують реабілітації, духовної підтримки. Крім того, програма «Люди для Майдану» задекларувала піклування про сім'ї загиблих на Майдані. Преосвященний владика Тарас Сеньків закликав усіх священиків Стрийської єпархії УГКЦ на повірених їм парафіях організувати кожної неділі Великого Посту збір коштів для сімей загиблих та постраждалих, вірних Стрийської єпархії УГКЦ, під час мирних протестів на Майдані в Києві з грудня 2013 року. Схожі акції проводилися в багатьох єпархіях УГКЦ.

²⁹ Настоятель Патріаршого собору Воскресіння Господнього (УГКЦ) просить мирян захистити Церкву від нападу. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://espresso.tv_20/02/2014.